NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok V. Kraków, wtorek 31 stycznia 1922. Nr. 30.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.

Redakcya rękopisów nie zwraca.

Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Mk 20 M.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 470·— kwart. 1410·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu 530·— „ 1590·— „
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 530·— „ 1590·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową 725·— „ 2175·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 10·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 30. Nadesłane Mk 75·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 95·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 120 Mk. Gratulacye 500 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

Ameryka a konferencya genueńska

Wiedeń. PAT. „Neues Wiener Tagblatt" donosi z Londynu pod datą 28 bm.: Wszystkie doniesienia, jakoby Ameryka odmówiła swego udziału w genueńskiej konferencyi są co najmniej przedwczesne i w tej formie nie potwierdzają się. Z Waszyngtonu donoszą, że na radzie gabinetowej nie zapadła jeszcze decyzya.

Ambasador Stanów Zjednoczonych u Poincarego.

Warszawa. PAT. (Havas). Prezydent ministrów Poincare przyjmie w poniedziałek ambasadora Stanów Zjednoczonych. s

* * *

Waszyngton. PAT. Departament stanu zaprzecza, jakoby ambasador Stanów Zjednoczonych w Londynie, Harvey, miał przedstawić francuskiemu prezydentowi ministrów Poincaremu stanowisko rządu amerykańskiego w sprawie udziału Stanów Zjendoczonych w konferencyi międzynarodowej w Genui. Ambasador Harvey nie otrzymał w tej sprawie żadnych instrukcyj.

* * *

Londyn. PAT. (Havas). W tutejszych kołach amerykańskich przypisują zapowiedzianej wizycie ambasadora Harveya u Poincarego wyjątkowe znaczenie, a to ze względu na możność zmiany stanowiska obu rządów wobec konferencyi genueńskiej.

Prezydent Harding nie udzielił audyencyi ambasadorowi francuskiemu?

Paryż. PAT. (Wied. Biuro Kor.) Wobec doniesień „Morning Post", jakoby prezydent Harding odmówił przyjęcia ambasadora francuskiego Jusseranda, ministerstwo spraw zagranicznych oświadcza, że nie otrzymało żadnej wiadomości o tego rodzaju zajściu.

Waszyngton. PAT. Biuro Reutera donosi: Zaprzeczają tu urzędowo w sposób kategoryczny pogłoskom, jakoby prezydent Harding i sekretarz stanu Hughes odmówili przyjęcia ambasadora francuskiego Jusseranda. Ambasador francuski przyjmowany był zawsze, kiedykolwiek tego zapragnął. Ambasada francuka w Waszyngtonie stwierdza również, że tego rodzaju pogłoski są całkowicie bezpodstawne.

Paryż. PAT. Ag. Havasa. Ministerstwo spraw zagranicznych ni otrzymało żadnego zawiadomienia w sprawie podanej przez „Morning Post" właściciela o rzekomej odmowie wcielenia audyencyi ambasadorowi francuskiemu przez prezydenta Hardinga. Poincare zwrócił się do ambasadora Jusseranda z prośbą o niezwłoczne zawiadomienie go o istotnym stanie rzeczy, ponieważ wiadomości, podane przez dziennik angielski wydają się całkowicie nieprawdopobne. W związku z tem pisze „Temps". „Od czasu słynnej depeszy Remskiej Francuzi z nieufnością przyjmują wszelkie wiadomości o tem, jak zwierzchnicy państwa odmawiają przyjęcia ambasadorów".

Przed wyborem nowego Papieża.

Rzym. PAT. Kardynał Merry del Wal został jednogłośnie wybrany na członka mieszanej komisyi i kardynałów, która ma kierować sprawami Kościoła interregnum papieskiego.

Rzym. PAT. (Havas.). Dnia 2 lutego kardynał Vanutelli odprawi rano mszę św. do Ducha św. Po mszy odprawione będą modlitwy pro eligando Sumo Pontifico. Tegoż dnia o g. 3·30 po południu zbior. się w kaplicy św. Pawła przy dźwiękach hymnu Veni Creator udadzą się na conclave.

———o———

Kradzież w biurach deleg. polskiej do rokowań górnośląskich.

Katowice. PAT. Delegacya polska komunikuje: W nocy z dnii 28 na 29 bm. popełniono kradzież w biurach delegacyi polskiej do rokowań górnośląskich. Za pomocą podrobionego klucza otworzono pokój i szafę, w której mieści się część aktów i skradzino niektóre z nich. Skradziono akty składają się ze wspólnych protokołów niektórych podkomisyi polsko niemieckich oraz odpisów korespondencyi w sprawach bieżących mniejszej wagi. O kradzież posądzony jest woźny delegacyi polskiej polecony w swoim czasie delegacyi przez naczelną radę ludową jako człowiek godny zaufania. Woźny ten został aresztowany.

Język polski w szkołach niem. części G. Śląska.

Katowice. PAT. Niemieckie władze szkolne postanowiły w części niemieckiej G. Śląska wprowadzić nieobowiązkową naukę języka polskiego i zachęcać młodzież do tej nauki wskazując na możność uzyskania lepszego stanowiska na G. Śląsku w razie posiadania tego języka.

Konferencya burmistrzów ang. i francuskich w Paryżu.

Paryż. PAT. Angielscy burmistrze odbyli tutaj konferencyę z burmistrzami miast francuskich. Po konferencyi tej burmistrze angielscy zdeklarowali się jako zwolennicy międzynarodowej organizacyi burmistrzów i prezydentów miast, która byłaby jeszcze jednym węzłem łączącym ze sobą narody.

Deklaracya nowego rządu rumuńskiego.

Rzym. PAT. Poselstwo rumuńskie ogłasza deklaracyę nowego rządu. Nowy gabinet ogłasza, że chce kontynuować politykę rządu poprzedniego, tj. politykę serdecznej przyjaźni ze wszystkiemi państwami, które przyczyniły się w czasie wielkiej wojny do ostatecznego zwycięstwa.

ARESZTOWANIA KOMUNISTÓW FIŃSKICH.

Helsingfors. PAT. Przewodniczący komitetu fińskiej partyi komunistycznej i redaktor odpowiedzialny fińskiej gazety komunistycznej zostali uwięzieni za wydanie odezwy wzywającej do walki w obronie Rosyi sowieckiej.

Helsingfors. PAT. (Radio). We czwartek i piątek aresztowano tu 8-miu komunistów, w tem kilku wydawców głównych organów komunistycznych, oskarżonych o nielegalną propagandę, uprawianą w związku z wydarzeniami na tle sprawy karelskiej.

———o o———

Pierwsze posiedzenie Rady finansowej

Warszawa. PAT. Biuro prasowe ministerstwa skarbu komuniknje: Rada finansowa odbyła pierwsze konstytucyjne zebranie w dniach 27 i 28 bm. pod przewodnictwem ministra skarbu, który na wstępie wygłosił ekspose o stanie finansów państwa. Po uchwaleniu regulaminu obrad i po wyborze trzech komisyj, a mianowicie przemysłowo-handlowej, finansowej i rolnej oraz ich przewodniczących, przewodniczący pierwszej komisyi p. Boniecki, przewodniczący drugiej komisyi p. Szarski, przewodniczący trzeciej komisyi p. Raczyński. Obradowano

nad zniżką cen i sposobem przeciwdziałania drożyźnie.

Między innemi dyskutowano nad projektem zniżki towarów, taryf kolejowych dla towarów eksportowych, która mogłaby wpłynąć na żywszy ruch przemysłowy, zmniejszeniem bezrobocia, polepszeniem bilansów hindlowych, który to bilans w listopadzie 1921 roku po raz pierwszy wykazuje przewyżkę wywozu nad przywozem, a to według obliczeń i zestawień urzędu statystycznego. Rada finansowa nad specyalnemi kwestyami ma się zastanowić i w najkrótszym czasie wydać odpowiednie wnioski. Również obradowano nad zarządzeniami, zmierzającemi do przeprowadzenia dalszych

oszczędności w administracyi.

Ponadto rada obradowała nad rozmaitemi kwestyami, jak zawieraniem umów ubezpieczeniowych w walutach obcych, przewalutowaniem kapitału akcyjnego. Najważniejszym punktem obrad była sprawa długów przedwojennych. Rada finansowa po wyczerpaniu istotnej dyskusyi wypowiedziała się przeciwko rewizyi ustalonych ustawowo relacyj wierzytelności w walutach zaborczych, przeciwko wprowadzeniu moratoryum, a to ze względu na chaos, jaki powstałby w życiu gospodarczem oraz ze względu na autorytet odnośnych ustaw i powagę jednostki monetarnej polskiej. Członkowie rady finansowej podjęli się wypracowania kilku projektów ustawodawczych wskazanym bliżej zakresie oraz w odpowiedni sposób.

Komunikacya nadpowietrzna Londyn — Paryż.

Londyn. PAT. W najbliższych dniach zostanie wprowadzona nocna komunikacya nadpowietrzna między Londynem a Paryżem. Wzdłuż drogi zostaną wybudowane aerodromy, które zapomocą znaków świetlnych będą wskazywać aeroplanom ich drogę oraz siłę i kierunek wiatru. Ostatnie wypadki w lotnictwie bowiem wywołane były przez różnicę w kierunkach wiatru w dolnych i górnych sferach powietrza.

———o———

Komitet niesienia pomocy głodnym w Rosyi na konferencyi w Genui.

Genewa. PAT. (Havas). Międzynarodowy komitet niesienia pomocy głodnym w Rosyi przyjął rezolucyę, zalecającą wysłanie swoich przedstawicieli na konferencyę w Genui.

O wolność pracy.

Kraków, 31 stycznia.

Ministerstwo przemysłu i handlu rozesłało zainteresowanym sferom i urzędom projekt ustawy przemysłowej, który ma niebawem być przedłożony Sejmowi. Ustawa ta ma na celu zunifikować ustawodawstwo przemysłowe w wszystkich trzech zaborach. Na ogół ma się wrażenie, że projektodawcy opierali się na nowożytnych ustawach, zagranicznych, chociaż brak jasności daje się w projekcie odczuć podobnie jak w wielu naszych ustawach.

Najważniejszą zmianą wprowadzoną przez obecny projekt jest wyeliminowanie spraw rękodzieła z ingerencyi Izby handlowej i utworzenie specyalnych Izb rękodzielniczych. Izby rękodzielnicze mają być wybierane przez cechy, jednakże cechy nie są więcej przymusowe. Tendencya liberalna wieje z licznych paragrafów tego projektu, a najważniejszą jej oznaką jest wolność pracy rzemieślniczej bez dowodu uzdolnienia, bez świadectw cechowych, i bez wyzysku terminatorów przez cechowych majstrów przez lat 3—4, celem otrzymania świadectwa wyzwolin. Oczywiście gdzie rękodzieło jest zwolnione od „opieki" zacofanych cechów, tam i handel jest wolnym zawodem.

Rzeczą charakterystyczną jest, że tesame sfery, które tak energicznie domagają się zwykle zwolnienia od kagańców etatyzmu — obecnie domagają się ich, przeciwko tym, którzy będą chcieli z tego samego stołu dla siebie na życie zarobić. Padają ze strony majstrów cechowych i pp. cechmistrzów ostre słowa; że wolność rzemiosła — to frazes. Musi się przez lat 3 być terminatorem, choćby u najbardziej zacofanego i najmniej umiejącego majstra — i musi się być czeladnikiem przez lat „conajmniej" 4, by otrzymać od cechmistrza świadectwo, że ten przez lat 7 wyzyskiwany robotnik jest dostatecznie uzdolniony, by zostać mistrzem sztuki krawieckiej, szewskiej ect.

Faktem niezaprzeczonym jest, że w naszych cechach pracuje duch zamierzchłego średniowiecza. Faktem jest również, że w wielu zawodach wystarczy otrzymać firmę majstra cechowego, — by później żyć wyłącznie z wyzysku czeladzi i terminatorów. Każdy z nas zna bezsprzecznie obok kwalifikowanych i uzdolnionych majstrów także majstrów cechowych, którzy w swoim zawodzie są raczej fuszerami i gorzej znają swoje rzemiosło niż nawet licho kwalifikowany czeladnik.

Konkluzya nie trudna. Cech sam przez się nie daje dostatecznych gwarancyi lepszego uzdolnienia. Przecież nasze rękodzieło w ostatnich kilkudziesięciu latach stale podupadało, nie mogąc dorównać w jakości produkcyi fabrykom. Wpływ cechów na wychowanie terminatorów na prawych obywateli, na wykwalifikowanych czeladników był i jest minimalny. Jest u nas bardzo mało warsztatów, czy to krawieckich, czy szewskich, czy to z innego zawodu, któreby były w stanie tak jakościowo wykańczać robotę, by dorównała ona towarom pochodzącym ze stron, gdzie niema tak surowej i zrutynizowanej organizacyi cechowej jak u nas.

W dotychczasowych warunkach nikt z lepszych sfer nie kwapił się dać swego syna do majstra na termin. Terminatorów wyzyskiwał bowiem nietylko nasz uprzywilejowany majster, lecz i panie majstrowe, tak, iż się lepiej opłacało być niewykwalifikowanym robotnikiem, niż czeladnikiem. Przecież i najzagorzalsi zwolennicy cechów przyznać muszą, że poziom naszego rzemiosła się stale obniżał, i że byłoby ono niechybnie zupełnie zamarło w wielu zawodach z powodu konkurencyi fabryk, — gdyby nie wojna i znane jej skutki, jak odcięcie nas od zachodu, drogie waluty, wysokie cła etc. Cechy chcą jednak dalej królować — czemu dziwić się nie można; nikt bowiem nie chce, by odebrano godności i przywileje.

Nowej instytucyi natomiast, tj. dowodu uzdolnienia w handlu żąda tutejsza Kongregacya Kupiecka. Jest ona zdania, że bez długoletniego terminowania nikt nie może odważyć kilograma mąki, ale powinien zostać „mistrzem" miary lub wagi, ki lub kawy. Bez wyszkolenia u grajzlera nikt Nie brak argumentów tym panom; za dużo jest kupców, zbyt łatwo zabiera się do tego zawodu, kto ma rękę i nogę, zawód się pauperyzuje, intelektualnie degraduje itd. Mówi się o tej wielkiej liczbie paskarzy, którzy w razie istnienia dowodu uzdolnienia w handlu absolutnie nie mogliby się tak rozwielmożnić jak to miało rzeczywiście miejsce. Zapominają atoli ci, którzy chcą nagle podnieść moralność w handlu, zapomocą dowodu uzdolnienia, że nawet nasi prezesi Kongregacyi nie potrafiliby takiego dowodu uzdolnienia uzyskać. Czy zaś wprowadzenie dowodu uzdolnienia zapobiegłoby paskowi, jest bardzo wątpliwe. Wiedeń ma przecież w handlu dowód uzdolnienia a mimo to, pasek się tam rozpoczął i przybrał zastraszające rozmiary. A możeby ci, którzy tak głośno wołają o kaganiec dla handlu z obawy, by niepowołane elementa nie wcisnęły się do handlu sami uderzyli się w piersi.

Przyznać trzeba, że do handlu wcisnęło się wiele elementów niewyraźnych, dość ograniczonych i nieinteligentnych, ale cechy nic tu nie pomogą. Gdy tylko przyjdzie czas normalny, gdy znów w handlu będzie trzeba ciężko, fachowo i rzetelnie obsługiwać klientów i wyrabiać sobie zaufanie i firmę — wówczas niezawodnie wielu dzisiejszych „kupców" zniknie z horyzontu.

Życie jest najlepszym egzaminatorem. Kto bierze się do zawodu bez fachowych zdolności, padnie w walce z konkurencyą a zastarzałe przywileje cechowe nic mu nie pomogą ani nie zaszkodzą.

Im wcześniej więc pozbędziemy się tych średniowiecznych przeżytków, tem lepiej!

R. Pfeffer.

...Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłą odnowienie prenumeraty na miesiąc luty.

„Times" o Polsce.

Twierdzono w pewnych sferach we Francyi, że umowa gwarancyjna powinna być rozszerzona tak, by zawierała obronę Polski w razie zaatakowania tego kraju przez Niemcy, dowodzono przytem, że atak na Polskę byłby pośrednio atakiem na Francyę. Nie można się spodziewać, by nasz kraj mógł podzielać tę opinię. Mamy wiele sympatyi dla Polski i życzymy jej by rozwijała się w pokoju i bezpieczeństwie. Była we Francy tendencya do tego, by zastąpić Rosyę Polską jako sprzymierzeńcem w razie napadu przez Niemcy. Nie możemy uważać tej koncepcyi za uzasadnioną. Polska nie może obecnie i jeszcze długo nie będzie mogła zająć tego miejsca, jakie zajmowała Rosya przed wojną i przez pierwsze trzy lata wojny. Nie osiągnęła dotychczas tego stopnia równowagi (stability), jaki jest potrzebny, by zachodni sprzymierzeńcy mogli na nią patrzeć jako na oparcie (bulwark) dla ich sprawy w Europie wschodniej. Polska była wystawiona na wiele niebezpieczeństw i oddała dobrą usługę odpierając bolszewików w roku 1920. Jej polityka wszakże była nieustalona i wysuwała ona czasem żądania, których nasz kraj popierać nie może. W razie konfliktu między Polską a Niemcami nie łatwo by było opinii publicznej w Anglii zdecydować się szybko co do tego, jakie zająć stanowisko; umowa z Francyą byłaby osłabiona, gdyby podjęta była próba włączenia do tej umowy osobnej klauzuli dotyczącej obrony Polski. Niema w Anglii ustalonego poglądu na ten punkt. Pogląd tych Francuzów, którzy wciąż jeszcze patrzą na Polskę jako na narzędzie obrony, którem Francya rozporządza na wschodniej granicy Niemiec, jest zrozumiały. Gdyby armia rosyjska nie była istniała, gdy wojna wybuchła, Francya mogła była uledz zanim W. Brytania zdołała zmobilizować swe siły dla przyjścia jej z pomocą. Rosya odciągając część armii niemieckiej pozwoliła naszemu krajowi na zorganizowanie swych sił w pierwszym okresie wojny. Armia rosyjska, która pomagała Francyi, nie istnieje, a jej miejsce zajmuje armia czerwona, która jest niebezpieczeństwem. Stąd płynie dążnie do zastąpienia Rosyi Polską, którąby złożyła jaki point d'appui. Argument powyższy, w naszej opinii, nie jest słuszny, nietylko dlatego, że Polska jest zbyt słaba, by módz się na niej oprzeć, lecz dlatego także, iż jest niesprawiedliwością w stosunku do Anglii, podające w wątpliwość jej zdolność do szybkiego przyjścia z pomocą Francyi. Warunki roku 1914 nie mogą się powtórzyć, trzeba szukać nowych metod, by zapewnić bezpieczeństwo i pokój w Europie.

—o-o—

Co zrobiły Niemcy dla wypełnienia ultimatum londyńskiego.

Niemieckie ministeryum spraw zagranicznych opracowało memoryał, w którym zdaje sprawozdanie z dotychczasowej działalności rządu Wirtha w sprawie wypełnienia żądań postawionych w ultimatum londyńskiem. Memoryał składa się z kilku części. Pierwsza dotyczy sprawy rozbrojenia Niemiec; w ostatnim okresie Niemcy rozbroiły szereg organizacyi samoobrony, m. in. pograniczną drużynę Prus wschodnich, bawarską straż obywatelską i organizacyę Eschericha. Z rozkazu prezydenta państwa rozwiązano wszystkie organizacye wojenne. Do października r. 1921 zniszczono: karabinów 5,837.500, kulomiotów 102.850, dział 53900, pocisków artyleryjskich 32.000.000, granatów ręcznych 14.000.000, aparatów lotniczych, motorów do aparatów 28.998.

Następnie wspomniane jest w memoryale, że w okresie ubiegłym straty własności prywatnej przy likwidacyi własności niemieckiej zagranicą (licząc w liczbach okrągłych i markach złotych) wyniosły 16 miliardów marek. Entencie przekazano kable transatlantyckie i oddano flotę handlową za 2,3 miliardy mk. Wartość majątku niemieckiego w odłączonych prowincyach oceniona jest na 25 miliardów mk., czyli straty własności prywatnej wynoszą 43,4 miliardy mk. zł. Własność państwowa w prowincyach odłączonych oceniona jest na 4,5 miliardów mk. Prócz tego odstąpiono kopalnie zagłębia Saary wartości 1 miliarda, pozostawiono majątku charakteru niewojennego w odłączonych prowincyach za 2,5 miliardów mk., wartość oddanych mostów i taborów kolejowych wynosi 200 mil. mk., czyli razem straty państwowe wynoszą 8,2 miliardy mk. zł.

Dalej Niemcy oddały na potrzeby komisyi reparacyjnej: tabory kolejowe, narzędzia rolnicze, części składowe maszyn, bydło, węgiel, koks, farby, chemikalia, preparaty farmaceutyczne za ogólną sumę 2,2 miliard. mk. Długów przedwojennych skreślono na sumę 0,3 miliarda mk. zł. Wreszcie zburzono fortyfikacye okrętów wojennych, statków, floty powietrznej, fabryk broni i oddano materyałów wojennych za 25 miliardów mk. zł.

Ogółem więc wydatki reparacyjne Niemiec wyniosły 78 miliardów mk. zł. Zgodnie z warunkami porozumienia francusko-niemieckiego w Wisbadenie, ogólna suma wydatków przemysłu niemieckiego dla celów odbudowy za czas od października 1921 r. do maja 1926 r. nie powinna przewyższać 7 miliard. mk. zł. Umowa ułożona jest w ten sposób, że daje możność Francyi otrzymania od Niemiec więcej nawet niż określają warunki ultimatum londyńskiego.

Na zakończenie powiedziane jest w memoryale, że zwiększenie po wojnie kontyngentu urzędników państwowych jest spowodowane upaństwowieniem kolei żelaznych i poczty bawarskiej i wirtenberskiej.

Co się tyczy poborów urzędniczych, to pobory te powiększone w porównaniu z okresem pokojowym przeciętnie sześciokrotnie muszą być uważane więcej niż za skrócone.

—oo—

Ochrona lokatorów.

Centrala zrzeszeń lokatorskich w Warszawie podczas obecnej zajadłej walki o zniesienie lub utrzymanie ochrony lokatorów nie zasypia sprawy, choć może nie zawsze wykazuje tę energię, jaką posiadają organizacye właścicieli domów.

Stanowisko centrali w obecnej fazie sprawy wyjaśniono na zebraniu prasowem zwołanem przez prezesa, dra Burczyńskiego. Odczytano projekt rządowy, zmierzający do zaprowadzenia wolnych umów najmu, poczem radca prawny centrali, adw. Roliński wykazał, jakie następstwa wywołałoby przyjęcie przez sejm zasad wolnych umów wobec dzisiejszego zupełnego braku lokali w miastach.

Stanowisko centrali, broniącej prawa lokatorów do życia i dachu nad głową, dadzą się zgrupować w punktach następujących:

1) Ochrona lokatorów winna być utrzymana tak długo, dopóki nie będzie nadwyżki wolnych lokali.

2) Właściciele domów są skrzywdzeni i podrażnieni obecnemi, zbyt niskiemi normami komornego, które powinny być znacznie podniesione.

3) Opłata za świadczenia winna być utrzymaną, a nawet zwiększona w tem znaczeniu, aby całko-

wity ciężar wynagrodzenia stróżów (dozorców) przenieść na lokatorów.

Ten ostatni punkt wyjaśniono w ten sposób, iż jak oświadczył dr. Buczyński, delegaci stróżowskich związków oznajmili, że pewni właściciele domów namawiają ich do strejku, proponując wystawienie żądań obliczenia pensyi w stosunku do rubli złotych, co posłużyłoby do żądania obliczania komornego również w stosunku do rubli złotych (1 rb. złoty = 1500 mk., a zatem komorne przedwojenne 1000 rb. miałoby wynosić półtora miliona mk.).

4) Uznać gruntowny remont za sprawę nieodzowną i naglą. Na koszty remontu winien być uchwalony osobny podatek od komornego z zastrzeżeniem, iż wpływy nie szłyby do rąk właścicieli domów, lecz byłyby wydatkowane przez powołane w tym celu komisye na regulowanie rachunków za remont, dokonywany kolejno w miarę mniejszej lub większej naglości.

Podczas zebrania wyjaśniono, iż już obecnie, choć dopiero pierwsze kwiatki zakwitną, nim sprawa przejdzie w sejmie, niektórzy niecierpliwsi właściciele domów domagają się zawierania umów dobrowolnych w takim np. stosunku, iż za mały sklep w śródmieściu zamiast obecnych 30.000 rocznie, żądają miliona mk. W wielu przypadkach zasobni widocznie w gotówkę właściciele domów, nie chcą przyjmować komornego, twierdząc, iż bliską jest chwila, gdy można będzie dyktować ceny dowolne.

Poruszono też sprawę sublokatorów, teroryzowanych przez właścicieli zbyt dużych lokali. Tu jednak wina obciąża tylko sublokatorów. Istniejące prawo w zupełności broni sublokatorów na równi z lokatorami. Tam, gdzie jest jawny wyzysk, istnieje jedyny sposób: nie płacić więcej, niż się należy. Cenę komornego łatwo sprawdzić. Wolno brać tyle, ile wypada proporcyonalnie za pokój, czyli piątą część komornego za lokal 5-pokojowy. Za meble dopłata maximum 100%, czyli podwójne komorne. Lokator, który płaci np. za 5 pokojów 1500 mk miesięcznie, żąda zaś za jeden pokój z meblami 15 lub 20.000 (zamiast 600), w razie sprawy sądowej nie tylko nie otrzyma wyroku eksmisyi na lokatora, lecz może być skazany na areszt za lichwę. Niechaj więc teroryzowani sublokatorzy z całym spokojem nie płacą cen lichwiarskich i bez obaw dopuszczą do rozpraw sądowych.

—oo—

Ciekawe wiadomości.

Rekord telegraficzny. Jak donoszą dzienniki francuskie, konferencya w Cannes osiągnęła rekord niezwykły. Oto, wysłano podczas krótkiego jej trwania drutami telegraficznemi i bez drutów na wszystkie strony świata 620 tysięcy wyrazów, tj. więcej, niż podczas jakiejkolwiek z poprzednich konferencyi.

Najruchliwszy był dzień, w którym omawiano układ angielsko-francuski, dnia tego bowiem poleciało w świat 88,000 wyrazów! Najspokojniejszy zaś był dzień, w którym przemawiał Lloyd George, bo dał tylko 8.000 wyrazów.

A rachunek? Otóż urząd telegraficzny w Cannes osiągnął podczas konferencyi 650.000 franków.

Odkrycie, które umożliwia określenie płci przed urodzeniem. Nauka posuwa się wciąż naprzód, szczególnie znaczne postępy czyni medycyna, a to dzięki nowym wynalazkom technicznym. Dr. J. H Pryor, profesor uniwersytetu Kentucky w Ameryce, na posiedzeniu Amerykańskiego Stowarzyszenia anatomistów doniósł o nader ciekawem odkryciu dokonanem przez niego, dzięki czemu będzie można rozpoznać płeć dziecka na dziesięć tygodni przed urodzeniem.

Odkrycie to polega na zastosowaniu tak zwanych promieni X. Opiera się zaś na fakcie, że kości w dziecku płci żeńskiej twardnieją szybciej w czasie rozwoju w łonie matki, aniżeli płci męskiej. Promienie X. umożliwiają przeprowadzenie zdjęcia fotograficznego, przechodzą bowiem nawet przez ciało nieprześwietlone. Podobna fotografia pozwala przepowiedzieć na dziesięć tygodni naprzód, czy dziecko będzie chłopcem, czy dziewczynką. Oznaki najprędzej wychodzą przy zdjęciu dłoni i kości nóg. Dr. Pryor poczynił już cały szereg takich zdjęć i wszystkie przepowiednie na ich podstawie spełniły się w zupełności.

Odkrycie to zwalnia matki od zbytecznego wyczekiwania, czy ich dziecko będzie synem, czy córką. Dzięki promieniom X o płci dziecka będzie można się dowiedzieć na 2 i pół miesiąca naprzód.

—oo—

Dział gospodarczy.

Ile dadzą dla Warszawy? Większość urzędów skarbowych w Warszawie ukończyła już swe obliczenia prawie całkowicie. Dla przyspieszenia pracy wszystkie urzędy zostały zaopatrzone w arytmometry i numeratory.

Obliczenia wymiaru wykonano odpowiednie tylko do zakładów przemysłowych i handlowych, właścicieli nieruchomości miejskich oraz właścicieli samochodów (to jest wszystkich płatników prócz zawodów wolnych, których wymiar obliczony będzie na podstawie zeznań).

W ogólnej liczbie wszystkich 5 urzędów m. Warszawy wyniki są następujące:

I — 1,500.000.000 mk.
II — 1,500.000.000 mk. (lub może nieco więcej
III — około miliarda.
IV — tyleż
V (praski) — niespełna miliard
Ogółem około 6 miliardów.

Akcye górnośląskie na giełdzie paryskiej. Pisma szwajcarskie donoszą z Paryża, że od d. 1-go lutego notowane będą na giełdzie francuskiej papiery górnośląskie. Papiery te w wolnym obrocie kupowane są na giełdzie francuskiej od połowy grudnia i wykazują dotychczas zwyżkę 150 proc.

Redukcya urzędów i urzędników min. robót publicznych. W samem ministerstwie zredukowano liczbę urzędników z 312 na 199 czyli o 113 tj. o 36%.

Z 13 okręgowych Dyrekcyi robót publ. ma być 6 — personel ich zredukowano z 555 na 288 osób.

W 4 dyrekcyach regulacy rzek żeglownych z 207 urzędników ma pozostać 169, inżynierów i architektów powiatowych w b. zaborze rosyjskim ma być 230 zamiast dotychczasowych 366 (zmniejszenie o 37 proc.) Dla zaboru austryackiego etat nie ustalony.

Zamiast 12 okręgowych dyrekcyi odbudowy utworzy się 5 oddziałów przy dyrekcyach okręgowych robót publ. wskutek czego redukuje się liczba urzędników z 246 na 130 (o 47 proc.)

Pozatem w myśl uchwał komisyi oszczędnościowej przy ministerstwie skarbu z 12 listopada ma być zniesiona posada wiceministra, generalna dyrekcya regulacyi rzek żeglownych i generalna dyrekcya odbudowy — zamiast której funkcyonować będzie wydział odbudowy przy ministerstwie robót publ.

Jakie skutki dla skarbu i dla odbudowy kraju wynikną z tego — dzisiaj przedwcześnie mówić — stwierdzić tylko należy, że — według naocznych obserwatorów — odbudowa Polski daleko wyprzedziła Francyę.

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy o przymusowej dzierżawie gruntów. Według ustawy z dnia 19 marca 1920 r. grunta, których właściciel sam nie uprawia, muszą być wydzierżawione. Niebawem ma wyjść rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa rolnictwa, które pozwala wykonywać ustawę także na kresach. Pozatem ustawa została w tych dniach rozciągniętą także na Spiż i Orawę.

Izby rolnicze. Ministerstwo rolnictwa opracowuje ustawę o izbach rolniczych, która niezadługo zostanie wniesioną do Sejmu. Praca ta stoi w związku z wykonaniem przepisu art. 68 Konstytucyi.

Zapasy złota sowieckiego. Depozyt złota rządu sowieckiego w Stokholmie wynosi obecnie około 9 milionów funt. angielskich. Zapas ten prawdopodobnie wydany będzie do końca kwietnia. Przy obejmowaniu rządu bolszewicy obłożyli aresztem państwowe zapasy złota wartości 150,000.000 funt. następnie zabrali Kołczakowi 63.000, nadto zatrzymali skarb rumuński, który podczas wojny przewieziono do Moskwy. Zapasy, posiadane przez sowiety, stopniały znacznie z powodu usiłowań nawiązania stosunków gospodarczych z resztą Europy, co pociągało za sobą płacenie gotówką za czynione zakupy. Znaczne również sumy pochłonęła propaganda dla przygotowania rewolucyi światowej.

Zewnętrzny handel Francyi. Przytoczona tablica wskazuje procentowo stosunek eksportu do importu we Francyi w ciągu 10 miesięcy 1919 r 1920 i 1921 do różnych państw:

Państwa:	1919	1920	1921
	%	%	%
Anglia	28,8	41	113
Niemcy	—	65	97
Belgia	168	141	232
Szwajcarya	106	176	324
Hiszpania	22	98	129
Włochy	66	98	143
Stany Zjednoczone	[illegible]	20	57
Brazylia	[illegible]	12	25
Argentyna	[illegible]	11	38

Stosunki gospodarcze na Ukrainie. W Stow. kupców polskich w Warszawie, inż. Witold Kamińsk[illegible] wygłosił odczyt „O stosunkach handlowych z sowietami" a w szczególności z Ukrainą, z której prelegent niedawno powrócił.

Prelegent stwierdził, że bolszewicy ustępują koniecznościom życia gospodarczego z całą świadomością popełnionych błędów. Rolnictwo dało w r. z. tylko 2 miliardy [illegible] milionów pudów ziarna, gdy przed wojną dawało [illegible] i pół miliarda pudów (z tego 500 milionów pudów na wywóz i 400 milionów pudów na wyżywienie miast). To było przyczyną odwrotu bolszewików na froncie ekonomicznym. Odwrót ten odbywał się początkowo powoli; pierwotnie projektowano tylko handel wymienny między kooperatywami wsi i miast; handel ten jednak nie spełnił pokładanych w nim nadziei.

Wówczas dopuszczono inicyatywę prywatną do handlu i dzierżawy przedsiębiorstw przemysłowych; na tej drodze idą „sowiety" tak szybko naprzód, że kiedy w październiku r. z. była mowa tylko o związkach robotniczych (artelach) o 5—6 członkach, obecnie doszło już do spółek akcyjnych. W związku z tą szybko postępującą ewolucyą ożywia się ruch handlowy. Sklepy są rozchwytywane i komorne za sklep w październiku wynosiło 500.000 rubli sowieckich, obecnie 140 milionów rubli. Sklepy oddawane są w dzierżawę z licytacyi. Przedsiębiorstw oddanych w dzierżawę jest na Ukrainie 8.000. Są to przeważnie przedsiębiorstwa dobre, z nieskomplikowanym aparatem, pracujące na surowcach miejscowych. W postaci dzierżawy płaci się 2 do 40 proc. produkcyi. W związku z tem rośnie zapotrzebowanie kredytu, a ponieważ banków jeszcze niema, więc kredyt ów jest niesłychanie drogi, udzielany jest na 2 proc. dziennie.

Wysiłki organizacyi, prowadzących handel zagraniczny, tak państwowych (wniesztorg), jak społecznych (organizacye współdzielcze), skierowane są przedewszystkiem do tego, aby dostarczyć tych towarów, których potrzebuje wieś. Wieś ta ma znaczne ilości surowców (skóry, len, konopie, kiszki), któremi może płacić za otrzymane towary i narzędzia. Znawcy obliczają, że w roku bieżącym z samej Ukrainy można będzie, po zaspokojeniu potrzeb miejscowych, wywieźć ze 2 miliony skór.

W tym stanie rzeczy należy nie zwlekać z nawiązywaniem stosunków handlowych z Rosyą; należy wysłać do Kijowa misyę handlową, złożoną z przedstawicieli przemysłu i banków.

Ewolucya jest tak szybka, każdy dzień przynosi zmiany, nasi sąsiedzi Czesi i Niemcy już tam oddawna pracują.

Ukraina i Rosya powoli odbudowują swoje życie gospodarcze, niechże ta odbudowa nie dokona się bez nas.

Spadek cen w Anglii. Fala drożyzny w Anglii ustępuje stale. Na podstawie danych statystycznych zebranych przez ministerstwo pracy, Labour Gazette stwierdza, że w dn. 31 grudnia r. z. przeciętny poziom cen detalicznych artykułów żywności, Odzieży, opału, światła itp. — był o 92 proc. wyższy niż w lipcu w r. 1914. Jestto najniższa dotychczas cyfra, osiągnięta od marca 1918.

Ilość bezrobotnych w Anglii przy końcu roku 1921. Podług urzędowych danych w dniu 30 grudnia 1921 r. było w Anglii 1.885.300 bezrobotnych, w tem 1.451.400 mężczyzn, 333.000 kobiet, 80.000 wyrostków i 40.000 dziewcząt. Półbezrobocznych było w tym czasie 270.747.

Kronika telegraficzna.

Rzym. PAT. Nowy ambasador włoski w Paryżu, hr. Sforza, obejmie swe stanowisko w drugiej połowie lutego.

Bruksela. PAT. Ks. Mikołaj rumuński odjeżdża jutro z Brukseli do Londynu.

Londyn. PAT. Reuter donosi z Waszyngtonu, że prezydent Harding zażąda od kongresu 5 milionów funtów rocznie na przeciąg 10 lat w celu użycia ich jako subsydyum dla amerykańskiej floty handlowej.

Moskwa. PAT. Radio. „Prawda" ogłasza wyjątki z listów robotników żołnierzy i studentów, którzy protestują przeciwko wyjazdowi Lenina na konferencyę międzynarodową w Genui, obawiając się zamachu na jego życie.

Helsingfors. PAT. (Radio.). Dług państwowy Finlandyi wynosił w dniu 31 grudnia roku zeszł. 1,933.800.000 mk. fińskich, z czego wypada na zagraniczny dług skonsolidowany 533.5 milion. mk., na wewnętrzny dług skonsolidowany 938 mil., na zagraniczny dług płynny 156 mil., i na wewnętrzny dług płynny 286.3 miliona mk.

Gdańsk. PAT. Wczoraj odbyły się wybory do zarządu gdańskiej giełdy efektów i dewiz. Do zarządu wybrano między innymi dyrektora gdańskiej filii banku związku spółek zarobkowych, p. Brzeskiego.

Helsingfors. PAT. Radio. Zysk Banku Fińskiego w roku 1921 wynosił 93.560 tys. mk. fin.

Heilwesen. PAT. Radio. Rząd wiedeński zamierza zwrócić się do Ligi Narodów z prośbą, by pozwolono zmienić dotychczasowy system wojskowy na system milicyjny.

Bruksela. PAT. Na murach Brukseli rozlepiono odezwę Rady Naczelnej Partyi Robotniczej protestującą przeciw złemu traktowaniu i znęcaniu się nad więźniami politycznemi w Rosyi sowieckiej i żądającą od rządu sowieckiego wyjaśnień w tej sprawie.

Katowice. PAT. Wedle informacyi prasy akcye przemysłowe górnośląskie będą od dnia 1 lutego notowane na giełdzie paryskiej.

Paryż. PAT. (Havas). Ambasador Stanów Zjednoczonych w Londynie Harvey przyjechał wczoraj do Paryża.

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO

Poniedziałek: teatr zamknięty.
Wtorek: Horsztyński.

TEATR MIEJSKI: OPERA I OPERETKA.

Poniedziałek: teatr zamknięty.
Wtorek: Carmen.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA":

Poniedziałek: teatr zamknięty.
Wtorek: Ulubieniec kobiet (premiera).

REPERTUAR OPERETKI W NOWOSCIACH.

Poniedziałek: teatr zamknięty.
Wtorek: Krowoderskie zuchy (premiera).

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz. Dr Ign. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Feldman Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 2.